

**Diputació
Barcelona**
xarxa de municipis

i el teu ajuntament

Guia didàctica de l'obra:
ESTIMADA FILLA

del grup:
Marie de Jongh
adreçada a:
Cicle Mitjà

Elaborada per Pedagogia de l'Espectacle
Curs 2012-2013

ÍNDEX

Introducció.

Objectius educatius del programa.

Fitxa artística.

Presentació de l'espectacle.

Sinopsi.

La crítica n'ha dit...

Estructura de l'espectacle.

Els avis: són un fonament en el creixement de l'infant?

Objectius i continguts pedagògics.

Propostes de treball.

Webgrafia.

I abans de tancar...

INTRODUCCIÓ

Cal adreçar una guia didàctica als professors?

La resposta a la pregunta ens sembla clara: sí, per diverses raons.

Sí, perquè l'activitar de preparació amb els alumnes esdevingui una activitat plena, a partir del coneixement d'allò que es va a veure. L'anada al teatre serà d'una altra manera si el professorat ha pogut fer-se seva l'activitat i transmetre la il·lusió i la motivació per veure l'espectacle a partir del coneixement previ d'una sèrie d'aspectes.

Sí, per poder adaptat l'activitat a la diversitat d'alumnes a partir dels suggeriments de treball que la guia proposa. La diversitat de l'aula es correspon amb la diversitat de propostes que us presentem: volgudament obertes per tal que tothom pugui trobar-hi el nivell que és capaç de seguir.

Sí, per tal de contribuir activament a l'assoliment dels objectius curriculars. Per mitjà de les propostes d'abans, durant i després de la sessió, treballar d'altres punts de vista objectius de llengua i literatura, de llenguatge teatral, continguts musicals, d'expressió plàstica, d'escenografia, d'il·luminació, aspectes que no sempre apareixen formulats d'aquesta forma en els llibres de text.

Per a què pot servir proposar un treball didàctic d'un contingut teatral? Per aprofitar la màgia de l'escenari i convertir-la en recurs educatiu, relacionat amb el currículum.

Aquesta guia pretén, precisament, proposar uns suggeriments i unes activitats que permetin vincular els llenguatges cultural i artístic amb l'educatiu d'una manera rigorosa però també lúdica.

La creativitat, l'emotivitat, l'empatia... són valors imprescindibles per a l'educació integral de les persones. Ara bé, des de quin contingut escolar cal treballar-les?

L'escenari és una ficció, una finestra, un mirall, un aparador en el qual la paraula, la música, el gest... adquireixen vida, significat i materialització. És un espai de síntesi on la literatura, la història, l'economia, l'ètica, l'estètica... deixen de ser "continguts curriculars" per esdevenir "personatges", "històries de vida", realitats que, aprofitades convenientment, faran més significatius els aprenentatges, aportant-hi el valor afegit d'unes estratègies imaginatives que facilitin la comprensió de la realitat.

Estarem d'acord que, socialment, calen adults capaços de produir, difondre o, simplement, consumir cultura amb racionalitat i criteri. Cal, doncs, un treball lent i sistemàtic basat en el desenvolupament d'estratègies didàctiques adients.

Aquesta és, si més no, la voluntat educativa que inspira aquesta guia.

OBJECTIUS EDUCATIUS DEL PROGRAMA

Aquest espectacle està inclòs en el programa "Anem al Teatre", organitzat per l'Àrea de Cultura i l'Àrea d'Educació de la Diputació de Barcelona i els ajuntaments. Ofereix, en horari escolar, espectacles de teatre i dansa i concerts de música per als alumnes d'educació infantil, primària i secundària.

Els objectius bàsics del programa són:

La creació de nous públics de teatre, música i dansa i l'educació de la sensibilitat artística.

Articular programacions artístiques de qualitat, adequades a cada nivell educatiu.

Garantir la igualtat d'oportunitats d'accés dels alumnes a l'oferta artística sigui quina sigui la seva procedència geogràfica.

Afavorir la coneixença i identificació dels espais escènics del municipi i/o de l'entorn.

Els objectius específics:

Oferir als centres educatius recursos bàsics per a realitzar activitats artístiques que complementin els currículums.

Garantir un itinerari coherent i complet d'activitats relacionades amb les arts, per cada nivell educatiu.

Desvetllar als mestres i professors l'interès per conjuguar programes amb elements culturals i educatius.

Ajudar els infants i joves a descobrir les pròpies inquietuds artístiques.

Assegurar, mitjançant processos didàctics, que s'han assolit les actituds bàsiques necessàries per gaudir, crear o donar suport a tota mena d'espectacles artístics de manera crítica i responsable.

FITXA ARTÍSTICA

- Dramatúrgia i Direcció: Jokin Otegi.
- Actors: Ana Mebea, Javier Renobales, Jose Ramón Soroiz.
- Disseny artístic: José Ibarrola.
- Escenografia , atrezzo i titelles: Javi Tirado.
- Música: Santiago Ramos.
- Vestuari: Mayda Zabala.
- Il·luminació: Milakamoon.
- Suport tècnic: Tarima.
- Tècnic en gira: Bea Santolaya.

Estimada filla és el tercer espectacle de la companyia de teatre Marie de Jongh. Els seus anteriors espectacles són *Perquè plores, Marie?* (2008), que va obtenir el premi al Millor Espectacle Feten 2008, i *Humans* (2010), que va obtenir el premi a la Millor Interpretació Femenina per a Ana Martínez, Feten 2010.

PRESENTACIÓ DE L'ESPECTACLE

En veu de la companyia, *Estimada filla*, l'espectacle, vol contribuir a promoure l'envelliment actiu i saludable, en el marc de la societat actual.

Creu fermament que aquest any 2012 ofereix el context excel·lent, ja que ha estat designat per les institucions europees com a "Any europeu de l'envelliment actiu i la solidaritat entre generacions".

La trama principal de l'espectacle ens situa en contacte directe amb el rol dels avis i de les persones grans en el marc de la família i de la societat en general. De fet, ens fa pensar sobre el perill de tractar-los com a estorbs o entrebanys que dificulten el ritme trepidant de vida de la societat moderna.

La connexió emocional, sentimental, física i espiritual entre els més joves i els seus avis afecta i molt en el seu creixement com a persones.

Els avis tel·len la memòria de les nostres famílies, ens aporten i transmeten la nostra pròpia història i ens posen en contacte amb l'envelliment, un procés vital que, avui, no acaba de percebre's amb naturalitat i harmonia, ja que moltes vegades s'associa a malalties i dificultats.

SINOPSI

La Laida està embarassada de quatre mesos. Tant ella com la seva parella, en Martín, viuen el fet amb una il·lusió excessiva.

Tots dos viuen amb en Tomàs, el pare de la Laida, un vell malhumorat, gelós i rondinaire que els entorpeix la felicitat.

Sobtadament la Laida perd el nadó que espera i la parella s'enfonsa en una profunda tristesa. Sobretot ella. És aleshores quan en Tomàs, veient com pateix la seva estimada filla, decideix treure el millor de si mateix, per ajudar-la.

LA CRÍTICA N'HA DIT...

«Teatro de lo cotidiano, teatro de los sentimientos, de nuevo una pequeña obra maestra. Sin necesidad de palabras, con un guión perfecto y con una interpretación exquisita y precisa de estos tres grandes actores. Jokin Oregi demuestra una vez más que es uno de los grandes creadores actuales, con esa gran

sensibilidad capaz de confeccionar espectáculos que emocionan tanto a pequeños de 5 y 6 años como a adolescentes, jóvenes y adultos de todas las edades. No se lo pierdan».

Ferran Baile i Llavería (Cyberpadres.com)

ESTRUCTURA DE L'ESPECTACLE

Us facilitem una sinopsi desenvolupada de l'espectacle, perquè vegeu tant la narració dels fets com els simbolismes i les emocions dels tres personatges que es posen en joc a escena.

PRIMER ACTE

Una cigarreta encesa, un coixí rosa, un comandament a distància.

El decorat gris, buit, anuncia que tot està encara per passar.

Laida entra a casa. Està embarassada de dos mesos. Ella i els seu marit viuen el fet amb alegria desmesurada. No fan altra cosa que imaginar com serà la seva vida quan neixi el fill. Comencen a embotir la casa d'objectes de color rosa.

De sobte, l'expressió dels dos s'apaga davant la visió desagradable d'una cigarreta encesa que el pare d'ella s'ha descuidat al cendrer.

Des del primer moment, Tomàs, el pare de Laida, es fa present irritant a la seva filla i més endavant, també, a Martí, la seva parella.

Tal com creix l'eufòria de Martí i Laida, que van projectant el naixement del seu futur fill en un coixí rosa, també creix el rebuig vers qualsevol gest de Tomàs, com el d'agafar el comandament a distància per a entretenir-se una estona mirant la televisió. La tensió, en la família, es dimensiona.

SEGON ACTE

Invasió de joguines roses, coixí-bebè

Han passat dos mesos. A la casa, hi ha piles d'objectes roses que anuncien que el naixement de la nena ja s'acosta. Tomàs es nega a participar de la il·lusió de la seva filla i Martí, que esperen aquest canvi tan important que faran les seves vides.

Tomàs posa dificultats a qualsevol iniciativa de la parella. La relació arriba a un punt de tensió màxim. Tomàs és relegat a un segon pla a l'hora dels àpats. El coixí s'ha convertit en un objecte més preuat que el pare. Tomàs comprèn que fa nosa a casa.

Un desgraciat accident ho canvia tot. Laida perd el fill que espera.

TERCER ACTE

Maleta, xilòfon, bagul

Mentre la parella viu el dol, el pare de Laida treu la maleta decidit a abandonar la casa.

En veure la seva filla submergida en una profunda tristesa i animat per l'amor que encara li professa, treu un petit bagul en el qual ha guardat, durant molt de temps, totes les joguines de la seva estimada filla.

El pare, que fins ara s'ha mostrat com una persona malhumorada, es converteix en un estímul per a superar tant dolor. Finalment, és ell que, amb un gest carregat de tendresa, ajuda a enterrar el coixí rosa en el seu petit bagul i retorna la parella al present i a la vida.

EPÍLEG

Càmera de fotografies

Laida, de nou embarassada, arriba a casa. Tanmateix, aquesta vegada, porta regals per a tots: una flauta per a la seva parella, ja que no se li dóna molt bé el xilòfon que ell insistia en tocar, i un barret molt elegant per al seu pare.

Lluny de mostrar l'eufòria desmesurada de la primera vegada, celebren junts l'arribada del fill.

Després d'acceptar-se els uns als altres i remar en la mateixa direcció, amb respecte i amor, han aconseguit ser una família i recuperar l'armonia perduda.

ELS AVIS: SÓN UN FONAMENT EN EL CREIXEMENT DE L'INFANT?

Els nostres infants creixen en un món que és massa ple de referències. Un ampli ventall de possibilitats de tot tipus de coses per fer, de productes per comprar que se'ns mostren davant cada dia. Estem en un entorn que, sovint, està mancat de referents i que per a un infant és encara més difícil de ser llegit de forma objectiva. Estem, doncs, en una societat que necessita referents sòlids i constructius que ens fonamentin com a persones, que ens permetin tenir uns signes d'identitat i ens permetin identificar-nos, ser d'algun lloc. Crec fermament que aquesta pot ser una ferma aportació dels avis i àvies d'avui.

Tots nosaltres, avis, pares i néts, som història de vida enllaçada en un temps i en uns referents d'identitat, que ens construeixen com a persones. Els infants, des que neixen, tenen una experiència de vida, bastida de sensacions i relacions amoroses amb les persones que viuen al seu entorn. Els avis avui ens porten la noció de la història, en uns moments en què, sovint, els pares estem immersos en la feina o en una vida estressada, en la qual la manca de temps i el cansament són el nostre pa de cada dia.

Conèixer d'on véns, i aprendre-ho enjogassadament és molt necessari. Només reforçant els referents d'identitat podrem fonamentar la persona. Els avis, avui, amb els seus jocs, amb els seus contes, amb les seves històries i anècdotes ens aporten aquells trets d'identitat, de significació, de sentiment de pertinença, que són el fonament de la identitat, de la personalitat. Els avis ens connecten amb l'origen i amb la curiositat de saber d'on venim.

Tinc l'experiència que els avis juguen més ara amb els seus néts, que el que van jugar amb els seus fills. De fet, crec que quan jo arribi a ser avi, em passarà el mateix. Els avis dominen el temps i no és el temps que els domina. Hem d'aprendre a compartir aquest temps amb la gratuïtat que suposa tenir temps per descobrir junts un munt d'aprenentatges que ens demanen, precisament, temps.

Hem de potenciar que els nostres pares, si ells volen, tinguin la llibertat per fer d'avis i puguin fer trapelleries amb els nostres fills, ells transmeten una visió diferent de la vida, des d'una perspectiva més tranquil·la del que a nosaltres ens permet la feina. Hem de potenciar espais de trobada, de joc, en el qual ens puguem trobar avis, pares i fills, i compartir contes, cançons de bressol, històries màgiques, passejades... Els nostres fills, els néts dels nostres pares, al costat dels avis poden aprendre altres valors, altres visions, aprenent a relativitzar moltes coses que només des d'una mirada serena podem veure.

Els avis i àvies d'avui poden i han de ser un referent més en la fonamentació i en el creixement, com a persones, dels nostres fills. El rol educador dels avis avui és fonamental per bastir la construcció dels nostres infants, alhora que és una invitació a construir-nos com a persona, tant els grans, els adults, com els petits.

Article extret de:

<http://www.familiaforum.net/article.php?id=1606>

Quico Mañós i de Balanzó

OBJECTIUS I CONTINGUTS PEDAGÒGICS

Conceptes

- El rol dels avis avui.
- La solidaritat entre generacions: fills, pares, avis.
- Els nous models familiars.
- La gestió de les emocions.
- El teatre sense text. Símbols i missatge.

Procediments

- Comprensió de la història representada.
- Comprensió de les relacions entre els personatges.
- Reconeixement de missatges a través de simbolismes.
- Reconeixement de missatges a través del teatre de gest.
- Expressió de sentiments, emocions i reaccions.

Actituds

- Predisposició vers actituds positives cap a les persones grans.
- Respecte i consideració vers les persones del context familiar.
- Predisposició vers actituds solidàries i de comprensió cap als altres.
- Respecte vers les diferències entre les persones.
- Percepció de la diferència com a enriquiment.
- Respecte i interès pel treball dels actors.
- Manifestació d'inquietuds i constància en l'observació de l'obra.
- Interès per l'originalitat i la creativitat en les produccions artístiques.

PROPOSTES DE TREBALL

ABANS DE L'ESPECTACLE

Assistir a un espectacle és sempre una festa! I tota festa sempre és un acte de relació social que exigeix unes normes de comportament. Cal assegurar en l'alumnat un interès positiu per assistir a un concert o representació.

Entrar en un lloc públic, com un teatre o un auditori, ja mereix una actitud de respecte.

Durant la sessió, el silenci, serà la prova de respecte i elegància més patent que l'alumnat pot oferir.

En aquest cas obtindrà l'agraïment més sincer per part dels actors-intèrprets, ja que la feina d'aquests és molt complexa, perquè és basada en sincronitzacions, i qualsevol distracció pot fer malbé aquests requisits indispensables.

Un silenci atent i respectuós assegura una major qualitat en la interpretació.

Gràcies, doncs, per col·laborar en fer unes sessions de més qualitat.

- És interessant que parreu amb els vostres alumnes sobre l'espectacle que aniran a veure, una obra de teatre de gest, sense paraules. Així doncs, ja que mancarà la comunicació verbal, caldrà que parin molta atenció en les accions, en els moviments, en els gestos dels actors, a l'escenari, per a poder seguir el fil argumental de la història i comprendre les situacions que anirà desgranant l'obra.
- Així mateix, val la pena comentar amb els alumnes la temàtica central de l'obra, amb tres personatges a escena, que formen part d'una mateixa família però que, a priori, no matenen una quotidianitat armònica sinó que tenen dificultats per a conviure: Martí, Laida i el pare d'ella.
- També és important mencionar-los que les institucions europees han designat l'any 2012 com a "Any europeu de l'envelliment actiu i la solidaritat entre generacions". Què vol dir aquesta frase? Que en busquin informació. Entre tots, parreu-ne i que en quedi clar el concepte i les accions associades.

- Parleu sobre la vellesa.
 - Quines són les avantatges i els inconvenients de fer-se gran? Experiència, saviesa, malalties,... debatiu-ne els pros i els contres.
 - Tens avis? Com són? Parleu-ne entre tots, per compartir-ho amb la resta de la classe.
 - Com t'imagines que seràs, quan siguis vell? Dibuixa't.
 - Quines experiències explicaries als teus néts?

DESPRÉS DE L'ESPECTACLE

*Parleu amb els vostres alumnes sobre l'espectacle que han vist. Que en facin una valoració oral:

- Us ha agradat?
- Heu entès la història?
- Quines han estat les escenes més impactants?
- Us ha suscitat alguna emoció especial, algun sentiment,...
- Heu entès què deien els actors sense dir res, és a dir, només amb el gest i el moviment?
- Heu percebut com eren cadascun dels tres personatges?
- Quin dels tres personatges us ha agradat més?
- Amb qui heu simpatitzat més?

*Aprofundim en la relació que tenen els nostres infants amb les persones grans i especialment amb els seus avis.

Hem vist, al llarg de l'obra, el pare de Laida, en Tomàs, reaccionar diferent segons les situacions:

- Haver de posar-se la bufanda per sortir de casa.
- Haver de posar-se també el barret.
- Discutir per a veure el programa de televisió preferit.
- Fer trapelleres: amagar les cigarretes, amagar el coixí rosa,...
- No voler prendre les medecines.
- Fer veure que s'ha pres les medecines.
- Sentir-se gelós.

A partir d'aquestes actuacions de Tomàs, us suggerim d'establir un debat amb els vostres alumnes. Qüestions per a pensar i respondre:

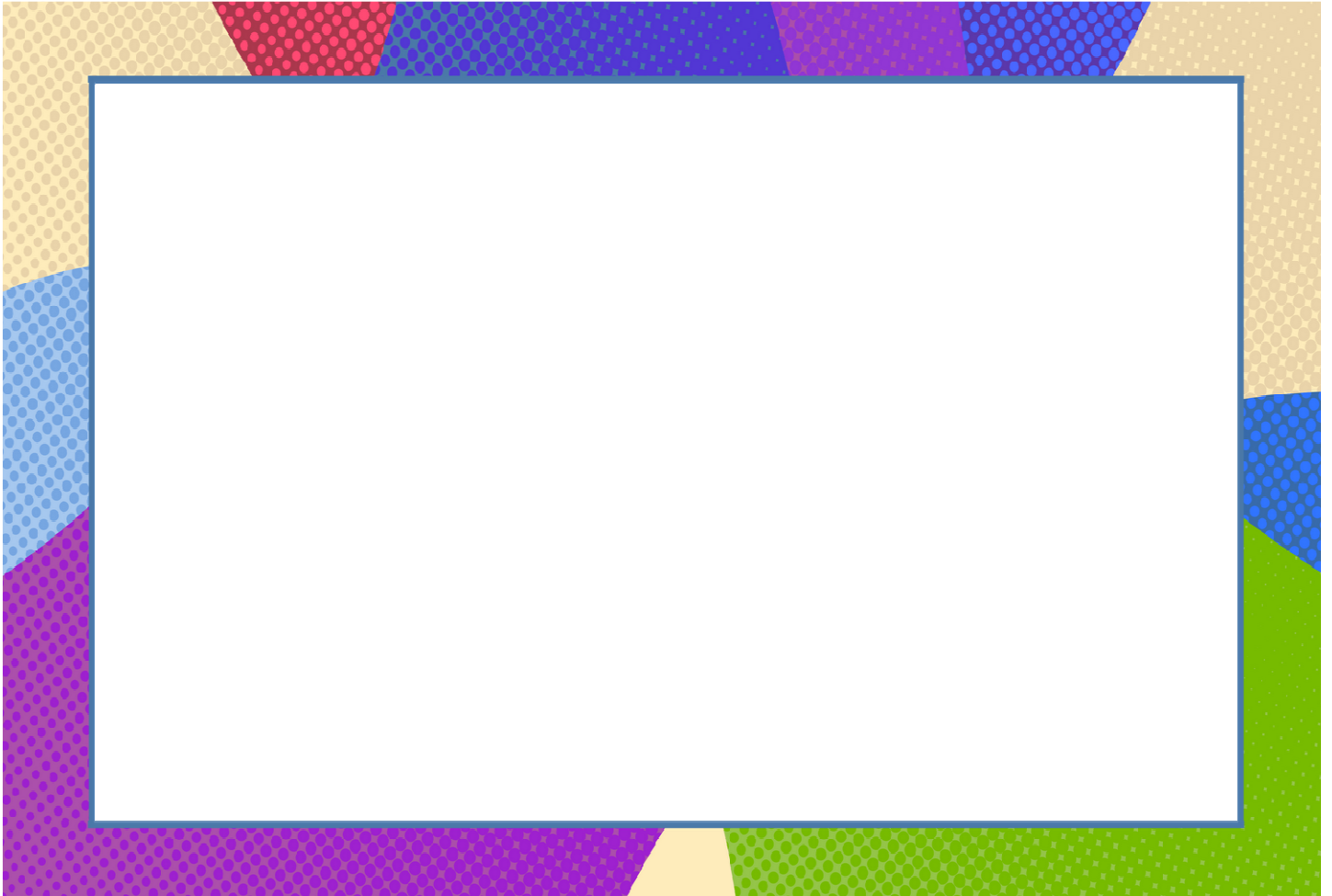
- Us heu sentit identificats amb aquestes situacions que viu Tomàs?
- Quines coses podeu fer amb els vostres avis que no podeu fer amb el pare i la mare?
- Creus que els teus avis van fer el mateix amb els teus pares?
- Com creus que s'ha de tractar a les persones grans?

*Aprofundim en les relacions que susciten els nous models familiars, especialment en les relacions entre avis i néts.

- Els canvis socials esdevinguts en les darreres dècades tenen una gran repercussió en les relacions familiars.
- Els avis, avui, viuen més anys i en més bones condicions físiques i psicològiques. Aquest fet els permet compartir més experiències amb els seus néts i assumir un rol més actiu en el context familiar.
- Quan manquen els pares, per les raons que sigui, els avis representen una certa compensació per als infants.
- Els avis contribueixen al desenvolupament dels néts de maneres molt diverses, des de l'àmbit cognitiu fins a l'afectiu. La seva experiència pot convertir-los, sempre que existeixi una coherència amb l'educació que reben dels pares, en uns educadors molt positius.
- I, indubtablement, de la manera que tractem a la gent gran, a la família i a la societat en general, serem tractats nosaltres en el futur.

A partir d'aquestes reflexions, us suggerim algunes activitats a fer a l'aula.

Fes un dibuix ben bonic de les persones grans que viuen amb tu a casa, o de les persones grans amb les quals més et relaciones.

Respon les qüestions següents:

- Com es diuen?
- On viuen?
- Quants anys tenen?
- A què s'han dedicat, de què han treballat?
- A què jugaven quan eren petits?
- Quines activitats comparteixes amb ells?
- T'agrada estar amb ells, o no? Per què?

*Podeu representar, en grups d'entre tres a cinc, una breu història o anècdota en la qual les persones grans siguin protagonistes. Cada representació ha de durar com a màxim 10 minuts. La resta del grup classe es dividirà en dos grups: un grup farà de públic; l'altre, de jurat. Una vegada finalitzades les actuacions, tant el públic com el jurat votaran l'espectacle que més els ha agradat.

*Individualment, us suggerim que els vostres alumnes facin una redacció sobre alguna cosa que els hagi explicat l'avi, l'àvia o una persona gran propera a la família: un conte, una rondalla, un fet del passat,...

*Trebal·leu amb els vostres alumnes el teatre sense text. Us suggerim algunes activitats.

- Que expliquin amb el màxim de detalls els diferents actes de l'obra que han vist. Han entès què passava en cadascun d'ells?
- Que busquin diferències entre el teatre de text i el teatre sense text. En podeu fer llista a la pissarra.
- Que expliquin què els agrada més: el teatre parlat, el teatre sense paraules. I que n'argumentin les raons.
- Us proposem que suggeriu als alumnes que practiquin la comunicació sense parlar, amb el gest, el moviment, l'ús d'objectes, la imitació, la improvisació.

WEBGRAFIA

Llibres infantils i juvenils a l'entorn dels avis:

<http://critiquesliteraries.blogspot.com.es/2012/03/els-avis.html>

"El mirall", debat al voltant dels avis cangurs:

<http://www.catradio.cat/audio/663008/Els-avis-cangurs>

Article interessant sobre el rol de l'avi en temps de crisi:

<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/societat/coixi-avi-2242612>

Els avis com a educadors:

<http://www.edu21.cat/ca/continguts/749>

Proposta didàctica:

<http://www.xtec.cat/centres/a8023657/calaix%20de%20mestre/avis.htm>

Arran del paper dels avis amb els néts adolescents:

http://www20.gencat.cat/docs/familiaescola/Home/Articles_interes/Habits_saludables/Arxiu/avis_nets_adolescents.pdf

I ABANS DE TANCAR...

El programa "Anem al teatre" disposa d'una pàgina web, en la qual hi podeu trobar tota la informació general sobre el programa, així com les guies didàctiques que es corresponen amb els espectacles.

També hi hem inclòs una eina de gran valor per a nosaltres, atès que ens permet de millorar l'oferta cada temporada: l'Enquesta d'Avaluació.

Som a:

<http://www.diba.cat/anemalteatre/>

Moltes gràcies a tots/es per la vostra col·laboració.